

28.01

PIĄTEK, GODZ. 19.00, SALA GŁÓWNA

Wariacje koncertowe

Giancarlo Guerrero – dyrygent

Paul Jacobs – organy

NFM Filharmonia Wrocławska

Program

Alberto Ginastera (1916–1983)

Variaciones concertantes op. 23 [25']

I. *Tema per violoncello ed arpa*

II. *Interludio per corde*

III. *Variazione giocosa per flauto*

IV. *Variazione in modo di Scherzo per clarinetto*

V. *Variazione drammatica per viola*

VI. *Variazione canonica per oboe e fagotto*

VII. *Variazione ritmica per tromba e trombone*

VIII. *Variazione in modo di Moto perpetuo per violino*

IX. *Variazione pastorale per corno*

X. *Interludio per fiati*

XI. *Ripresa del Tema per contrabbasso*

XII. *Variazione finale in modo di Rondò per orchestra*

Horatio Parker (1863–1919)

Koncert organowy es-moll op. 55 [18']

I. *Allegro moderato. Andante*

II. *Allegretto, ma ben marcato*

III. *Allegro moderato, molto risoluto*

Maurice Ravel (1875–1937)

Moja matka gęś – suita orkiestrowa [16']

I. *Pawana Śpiącej Królowny*

II. *Tomcio Paluch*

III. *Brzydulka, cesarzowa pagód*

IV. *Rozmowy Pięknej i Bestii*

V. *Zaczarowany ogród*

Alexandre Guilmant (1837–1911)

I Symfonia na organy i orkiestrę op. 42 [23']

I. *Introduction. Largo e maestoso et Allegro*

II. *Pastorale. Andante quasi Allegretto*

III. *Final. Allegro assai*

Zapraszamy na koncert NFM Filharmonii Wrocławskiej pod batutą szefa artystycznego orkiestry, wybitnego dyrygenta Giancarla Guerrero. Zabrzmia atrakcyjne, barwne dzieła autorstwa dwóch klasyków XX wieku – Alberta Ginastery i Maurice’a Ravela – oraz dwa dzieła na organy i orkiestrę autorstwa mniej znanych twórców.

Alberto Ginastera należy do najważniejszych kompozytorów argentyńskich tworzących w ubiegłym stuleciu. Jego bogaty dorobek obejmuje trzy opery, dwa balety, dzieła symfoniczne i z instrumentem solowym (koncert na harfę, skrzypcowy, dwa koncerty fortepianowe i dwa wiolonczelowe), a także utwory fortepianowe, pieśni solowe i chóralne, kompozycje kameralne i muzykę sceniczną oraz filmową. Badacze podzielili jego twórczość na trzy etapy: obiektywny nacjonalizm (1934–1948), subiektywny nacjonalizm (1948–1958) i neoekspresjonizm (1958–1983). *Variaciones concertantes* op. 23 powstały w 1953 roku, a prawykonanie odbyło się w Buenos Aires pod dyrekcją wybitnego dyrygenta Igora Markevitcha. To najważniejsze dzieło Ginastery z drugiego okresu jego twórczości. Do pisanych w tamtym czasie utworów kompozytor włączał elementy argentyńskiej muzyki ludowej. W wariacjach, które zabrzmiały podczas koncertu, nie wykorzystał żadnej konkretnej melodii ludowej, użył jednak zwrotów melodycznych i rytmicznych charakterystycznych dla tej muzyki. Najpierw wybrzmiewa temat, a po nim następuje jedenaście wariacji – każda nosi swój własny tytuł – w których poszczególne instrumenty orkiestry prezentują się solowo lub grupami. Są to kolejno: wiolonczela i harfa (*Tema per violoncello ed arpa*), smyczki (*Interludio per corde*), flet (*Variazione giocosa per flauto*), klarnet (*Variazione in modo di Scherzo per clarinetto*), altówka (*Variazione drammatica per viola*), obój i fagot (*Variazione canonica per oboe e fagotto*), trąbka i puzon (*Variazione ritmica per tromba e trombone*), skrzypce (*Variazione in modo di Moto perpetuo per violino*), waltornia (*Variazione pastorale per corno*), wszystkie instrumenty dęte (*Interludio per fiati*), kontrabas (*Ripresa del Tema per contrabbasso*), a w końcu cała orkiestra (*Variazione finale in modo di Rondò per orchestra*). Każdy odcinek różni się od pozostałych pod względem tempa, charakteru, nastroju i barwy.

Następny utwór w programie to ukończony w 1902 roku i prawykonany w grudniu tego roku w Bostonie *Koncert organowy es-moll* op. 55 Horatia Parkera. Ten amerykański kompozytor, organista i pedagog był jedną z czołowych postaci życia muzycznego w nadmorskiej miejscowości New Haven w drugiej połowie XIX stulecia. Chociaż za swego życia uważany był za jednego z najwybitniejszych amerykańskich twórców (jego operę *Mona* wystawiono w 1911 roku w Metropolitan Opera), to jego bogata, ale eklektyczna spuścizna inspirowana dziełami tradycji niemieckiej popadła w całkowite niemal zapomnienie. O tym, że jest ono nieślusne można przekonać się, słuchając czteroczęściowego *Koncertu organowego es-moll*. To dzieło przystępne, efektowne, ekspresyjne, chwilami dramatyczne,

a przy tym pełne śpiewnych, łatwo wpadających w ucho melodii. Składa się ono z trzech części: *Allegro moderato*, *Andante*, *Allegretto*, *ma ben marcato* i *Allegro moderato*, *molto risoluto*. Koncert zadedykowany został wybitnemu angielskiemu organiście Georgowi Robertsonowi Sinclairowi.

Ma mère l'Oye (Moja matka gęś) Ravela to utwór inspirowany bajkami, napisany w latach 1910–1911 z myślą o dzieciach przyjaciół kompozytora, Jeanie i Mimi Godebskich, wnukach polskiego rzeźbiarza Cypriana Godebskiego. Tytuł wskazuje jako źródło inspiracji zbiór Charlesa Perraulta *Contes de ma Mère l'Oye (Bajki Babci Ciąski)* z 1697 roku. Suita, w oryginale przeznaczona na fortepian na cztery ręce, prędko doczekała się wersji orkiestrowej, która stała się jednym z najpopularniejszych dzieł Ravela. Składa się na nią pięć części. Otwiera ją utrzymana w powolnym tempie marzycielska *Pavane de la Belle au bois dormant (Pawana Śpiącej Królowej)*. *Petit Poucet (Tomcio Paluch)* przedstawia błądzenie tytułowego bohatera po lesie, zawiera także zabawną imitację śpiewu ptaków (flety i skrzypce), które zjadają zostawione przez niego okruszki chleba mające wskazywać mu drogę. Oba te ogniwa zainspirowane zostały baśniami Charlesa Perraulta. Kolejna część to brzmiąca orientalnie dzięki zastosowaniu skali pentatonicznej i dźwięku gongu *Laideronnette, impératrice des pagodes (Brzydulka, cesarzowa pagód)*. Ravela zainspirowała tu baśń autorstwa „rywalki” Perraulta, Madame d'Aulnoy. W *Les entretiens de la belle et de la bête (Rozmowy Pięknej i Bestii)* dialog tytułowych bohaterów oddany jest poprzez kontrast pomiędzy dźwiękami klarнету i kontrafagotu (przemianę Bestii ilustruje pełne słodczy solo skrzypiec). Autorką literackiego pierwowzoru była w przypadku tego ogniwa Gabrielle-Suzanne de Villeneuve. Ostatnia część to pełen przepychu *Le jardin féerique (Zaczarowany ogród)*, jedyne ogniwo napisane bez związku z konkretną baśnią. Niezwykła inwencja melodyczna, barwna i sugestywna orkiestracja oraz specyficzny, oniryczny nastrój tej muzyki sprawiły, że wciąż czaruje ona nowe pokolenia słuchaczy. Ravel w 1912 roku opracował także rozszerzoną wersję tego dzieła, składającą się z jedenastu części.

Koncert zakończy wykonanie *I Symfonii na organy i orkiestrę* op. 42 Alexandra Guilmanta z 1874 roku. Ten działający w drugiej połowie XIX wieku kompozytor uważany był także za jednego z najświetniejszych organistów tamtych czasów. Potwierdzeniem jego statusu było przyznanie mu stanowiska organisty w Kościele de la Sainte Trinité w Paryżu, które piastował przez trzydzieści lat. Symfonia, która zabrzmiała podczas koncertu, to dzieło składające się z trzech części: dwuczęściowa *Introduction* (po powolnym wstępie w tempie largo następuje część zasadnicza – żywe allegro), powolne, liryczne *Pastorale* oraz *Final* w tempie allegro assai. To muzyka brawurowa, pełna blasku, doskonale uzmysławiająca, jak piękne i potężne może być brzmienie organów. Kompozytor zadedykował swoje dzieło królowi Belgów, Leopoldowi II. Biorąc pod uwagę to, że władca

ten zapisał się w historii jako osoba odpowiedzialna za śmierć około dziesięciu milionów rdzennych mieszkańców Konga, nie był to najszcześniejszy wybór!

Oskar Łapeta

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

